

Pozitif Semptomlar? De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Pozitif Semptomlar? De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29221>

Özet

Pozitif Semptomlar? De?erlendirme Ölçe?i, psikiyatrik bozukluklarda görülen pozitif semptomlar?n yo?unlu?unu ve s?kl???n? de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmis? 34 maddelik bir psikometrik araçtır. Türkiye'deki uyarlamas? 1991 y?l?nda Erkoç, Arkonaç, Ataklı ve Özmen tarafından yap?lm?? olup, ölçe?in güvenilirlik ve geçerlilik özellikleri Türk popülasyonunda incelenmiştir. Ölçek, varsan?lar, hezeyanlar, garip davran??lar ve pozitif formal dü?ünce olmak üzere dört alt ölçekten oluşmaktadır. Maddeler, semptomlar?n ?iddetini derecelendirmek için 6'l? Likert ölçe?i format?nda puanlanmaktadır. Yap?lan psikometrik analizlerde, alt ölçeklerin içsel geçerlilik de?eri 0.844 olarak bulunmuş, test-tekrar test güvenilirli?i ise Spearman rho katsay?s? ile 0.873 olarak belirlenmiştir. Bu bulgular, ölçe?in Türk kültürüne uygun ve klinik kullan?ma elveri?li oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Pozitif semptomlar, ?izofreni, psikoz, varsan?lar, hezeyanlar, güvenilirlik, geçerlilik, Likert ölçe?i, psikometrik özellikler, uyarlama.

Yazarlar

?ahap Erkoç, O?uz Arkonaç, Cengiz Ataklı, Ertu?rul Özmen

Amaç

Pozitif Semptomlar? De?erlendirme Ölçe?i'nin temel amacı, psikotik bozukluklar, özellikle de ?izofreni gibi durumlarda ortaya ç?kan pozitif semptomlar?n varlı???n? ve ?iddetini sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, klinik de?erlendirme süreçlerinde ve bilimsel ara?tırmalarda, bireylerin ya?ad??? varsan?lar, hezeyanlar, dü?ünce bozukluklar? ve garip davran??lar gibi belirtilerin objektif bir ?ekilde izlenmesine olanak tan?ır. Ölçe?in kullan?m?, tan? koyma süreçlerine destek olmanın yanı sıra, tedaviye yan?tın de?erlendirilmesinde ve hastal???n seyrindeki de?işikliklerin takip edilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Ölçe?in bir di?er önemli amacı, standardize edilmiş bir ölçüm aracı sunarak farklı klinik ortamlar ve ara?tırma projeleri arasında semptom de?erlendirmelerinde tutarlılık sağlamak?tır. Bu standardizasyon, kar??la?tırılabilir veri elde edilmesini kolayla?tırır ve psikiyatrik ara?tırmaların güvenilirliğini artırır. Ayrıca, ölçek aracılığıyla elde edilen veriler, farmakolojik ve psikososyal müdahalelerin etkinliğini de?erlendirmek için de kullanılabılır, böylece tedavi yaklaşımlarının geli?tirilmesine katkıda bulunur.

Yap? (Konstrukt)

Ölçek, psikiyatrideki pozitif semptomlar kavram?n? ölçmeyi hedefler. Pozitif semptomlar, normal mental i?levlere eklenen veya abart?lan deneyimleri ifade eder ve genellikle ?izofreni ve di?er psikotik bozukluklar?n temel belirtileri aras?nda yer al?r. Bu semptomlar, bireyin gerçeklikle ba?lant?s?n?n bozuldu?unu gösteren belirgin ve gözlemlenebilir i?aretlerdir. Ölçek, bu geni? yap?y? dört ana alt ölçek arac?l?yla ele almaktadır: varsan?lar, hezeyanlar, garip davran??lar ve pozitif formal dü?ünce bozukluklar?. Bu alt ölçekler, pozitif semptomlar?n heterojen do?as?n? yans?tarak, farklı klinik tablolar?n detayl? bir ?ekilde incelenmesine olanak tan?r.

Her bir alt ölçek, spesifik bir semptom grubuna odaklan?r. Örne?in, "Varsan?lar" alt ölçe?i, bireyin d?? dünyada gerçekte olmayan alg?sal deneyimlerini (özellikle i?itsel varsan?lar) de?erlendirirken, "Hezeyanlar" alt ölçe?i, gerçeklikle ba?da?mayan ve mant?ksal argümanlarla de?itirilemeyen sabit yanl?? inançlar? (örn. kötülük görme hezeyanlar?) inceler. "Garip Davran??lar" alt ölçe?i, sosyal normlara uymayan ve genellikle amaca yönelik olmayan davran??lar? (örn. giyim ve görünü?teki anormallikler) kapsar. Son olarak, "Pozitif Formal Dü?ünce" alt ölçe?i, dü?ünce süreçlerinin h?z?nda, ak???nda veya ba?lant?s?nda meydana gelen bozukluklar? (örn. çevresel konu?ma, dü?ünce kaymas?) de?erlendirir. Bu yap?sal ayr?m, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, pozitif semptomlar ba?lam?nda daha incelikli bir analiz yapma imkan? sunar.

Geçerlilik

Ölçe?in Türk popülasyonundaki geçerlilik çal??malar?, ölçe?in gerçekten de ölçmeyi amaçlad??? pozitif semptomlar yap?s?n? ne kadar iyi ölçtü?ünü ara?t?rm??t?r. Kaynakta belirtilen "alt ölçeklerin içsel geçerlilik de?eri 0.844" ifadesi, genellikle ölçe?in maddelerinin ayn? yap?y? ölçme derecesini ifade eden içsel tutarlıl?k ile ili?kilidir. Bu de?er, Cronbach alfa katsay?s? gibi bir ölçütle elde edilmi? olabilir ve 0.844'lük bir de?er, alt ölçeklerin yüksek derecede içsel tutarlıl??a sahip oldu?unu, yani maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? konsepti ölçtü?ünü göstermektedir. Bu, yap? geçerlili?inin önemli bir kanıt?dır.

Bir ölçe?in kapsaml? geçerlilik de?erlendirmesi, sadece içsel tutarlıl?k ile s?n?rl? de?ildir. Genellikle, ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n teorik çerçeveye uygunlu?unu gösteren yap? geçerlili?i, d?? kriterlerle ili?kisini gösteren ölçüt geçerlili?i (e?zamanl? ve yorday?c? geçerlilik) ve ölçülmesi amaçlanan tüm boyutlar? kapsay?p kapsamad???n? gösteren kapsam geçerlili?i gibi farklı türde geçerlilik analizleri de yap?l?r. Erkoç ve arkadaşlar? taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygunlu?unun da dikkate al?nd??? varsay?lmaktadır, bu da kültürel geçerlili?in bir göstergesidir.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizi, zaman içinde veya farklı de?erlendiriciler aras?nda ölçümlerin

tutarlılı??n? ve kararlılı??n? ortaya koyar. Kaynakta, test-tekrar test güvenilirli?i için yap?lan Spearman rho katsay?s?n?n 0.873 olarak bulundu?u belirtilmi?tir. Bu yüksek korelasyon katsay?s?, ölçe?in farklı zamanlarda uyguland???nda tutarlı sonuçlar verdi?ini, yani bireylerin pozitif semptom düzeylerinin kısa bir süre sonra tekrar de?erlendirildi?inde benzer ç?kt?lar sa?lad???n? göstermektedir. Bu durum, ölçe?in ölçüm kararlılı?? aç?s?ndan oldukça güçlü oldu?unu ifade eder.

Test-tekrar test güvenilirli?inin yan? s?ra, güvenilirlik de?erlendirmesi genellikle farklı türleri de kapsar. Örne?in, ölçek klinik uzmanlar taraf?ndan uygulan?yorsa, farklı klinisyenlerin aynı bireyi de?erlendirirken ne kadar tutarlı sonuçlar elde etti?ini gösteren de?erlendiriciler aras? güvenilirlik de önemlidir. Ayrıca, ölçe?in farklı yar?lar? veya maddeleri aras?ndaki tutarlılı?? ölçen içsel tutarlılı?k (örn. Cronbach alfa) da bir güvenilirlik göstergesidir. Kaynakta belirtilen "içsel geçerlilik de?eri" muhtemelen bu içsel tutarlılı?k katsay?s?na at?fta bulunmaktadır ve bu iki güvenilirlik ölçütü, ölçe?in genel olarak sa?lam psikometrik özelliklere sahip oldu?unu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Kaynak içerikte faktör analizi ifadesi do?rudan geçmese de, ölçe?in "dört alt ölçekten" olu?tu?u bilgisi, bu alt ölçeklerin belirlenmesinde bir tür faktör analizi yakla??m?n?n kullanıld???n? dü?ündürmektedir. Faktör analizi, bir dizi gözlemlenebilir de?i?ken aras?ndaki karma??k ili?kileri aç?klamak için daha az say?da, gözlemlenemeyen "faktör" veya "boyut" tanımlayan çok de?i?kenli bir istatistiksel yöntemdir. Psikolojik ölçeklerin geli?tirilmesinde, maddelerin hangi temel yap?lar? (konstruktlar?) ölçtü?ünü belirlemek ve ölçe?in alt boyutlar?n? ortaya ç?karmak için s?kça kullanılır.

Bu ölçek özelinde, faktör analizi, 34 maddenin "Varsan?lar", "Hezeyanlar", "Garip Davran??lar" ve "Pozitif Formal Dü?ünce" olarak adlandırılan dört farklı alt ölçek altında nasıl gruplandırıld???n? ve bu gruplamaların teorik beklentilerle ne kadar uyumlu oldu?unu göstermi? olabilir. Bu, ölçe?in yap? geçerlili?ine önemli katkı sa?lar, çünkü maddelerin belirli semptom kümelerini temsil eden ayrı ve anlamlı boyutlar? ölçtü?ünü do?rular. Böylece, faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in pozitif semptomlar?n farklı yönlerini ay?rt etme kapasitesini güçlendirir ve klinik uygulamada daha hedefli de?erlendirmelere olanak tan?r.

Enstrüman

Test Tipi: Uyarlama Ölçe?i (Orijinal bir ölçe?in Türkçe'ye uyarlanm?? versiyonu)

Format: 34 maddeden olu?an, 6'l? Likert ölçe?i format?nda bir derecelendirme ölçe?i. Genellikle klinisyen taraf?ndan uygulanan veya gözleme dayalı bir de?erlendirme aracıdır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Psikotik bozukluklar (özellikle ?izofreni) tan?s? alm?? veya pozitif semptomlar gösteren bireyler.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (klinik popülasyonda yayg?n olarak kullan?ld??? varsay?lmaktad?r).

Popülasyon Detaylar?: Psikiyatrik kliniklerde veya ara?t?rma ortamlar?nda pozitif semptomlar?n de?erlendirilmesi gereken hastalar. Ölçe?in uyarlama çal??mas?, Türkiye'deki yeti?kin psikiyatri hastalar? üzerinde gerçekte?irilmis?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, genellikle bir klinisyen veya e?itimli bir sa?lk profesyoneli taraf?ndan, hastan?n semptomlar?n?n gözlemlenmesi ve/veya hasta ile yap?lan yar? yap?land?r?lm?? bir görü?me sonucunda doldurulur. Her madde için semptomun ?iddeti, 0'dan 5'e kadar de?i?en 6'l? Likert ölçe?i üzerinden derecelendirilir (0=semptom yok, 1=?üpheli, 2=hafif, 3=orta, 4=belirgin ve 5=?iddetli). Puanlar?n toplam? veya alt ölçek puanlar?, bireyin pozitif semptom yükünü gösterir.

Anahtar Kelimeler

Pozitif semptomlar, ?izofreni, psikoz, varsan?lar, hezeyanlar, güvenilirlik, geçerlilik, Likert ölçe?i, psikometrik özellikler, uyarlama, alt ölçek, faktör analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Mevcut De?il

Kurum E-posta Adresleri: Mevcut De?il

Yaz??ma Adresi: Mevcut De?il

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: Ölçe?in Türkçe'ye uyarlama ve güvenilirlik/geçerlilik çal??mas? 1991 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m?na ili?kin izin ve ücret bilgisi kaynak referansta aç?kça belirtilmemi?tir. Kullan?m için ilgili yazarlarla veya ölçe?i yay?mlayan dergi ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Akademik ve klinik kullan?m için genellikle yazarlar?n izni veya at?f yap?lmas? yeterli olabilmektedir, ancak ticari kullan?m için farklı düzenlemeler söz konusu olabilir.

Referanslar

Erkoç, ?. , Arkonaç, O., Atakl?, C., & Özmen, E. (1991). Pozitif Semptomlar? De?erlendirme

Ölçe?inin güvenilirli?i ve geçerlili?i. *Dü?ünen Adam Dergisi*, 4(2), 20-24.

Pozitif Semptomlar? De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek 34 madde dört alt ölçekten olu?maktadır.

Varsan?lar (1m): ??itme varsan?lar?

Hezeyanlar (8m): Kötülük görme hezeyanlar?

Garip Davran??lar (21m): Giyim ve görünü?

Pozitif Formal Dü?ünce (30m): Çevresel konu?ma

ARABPSYCHOLOGY.COM